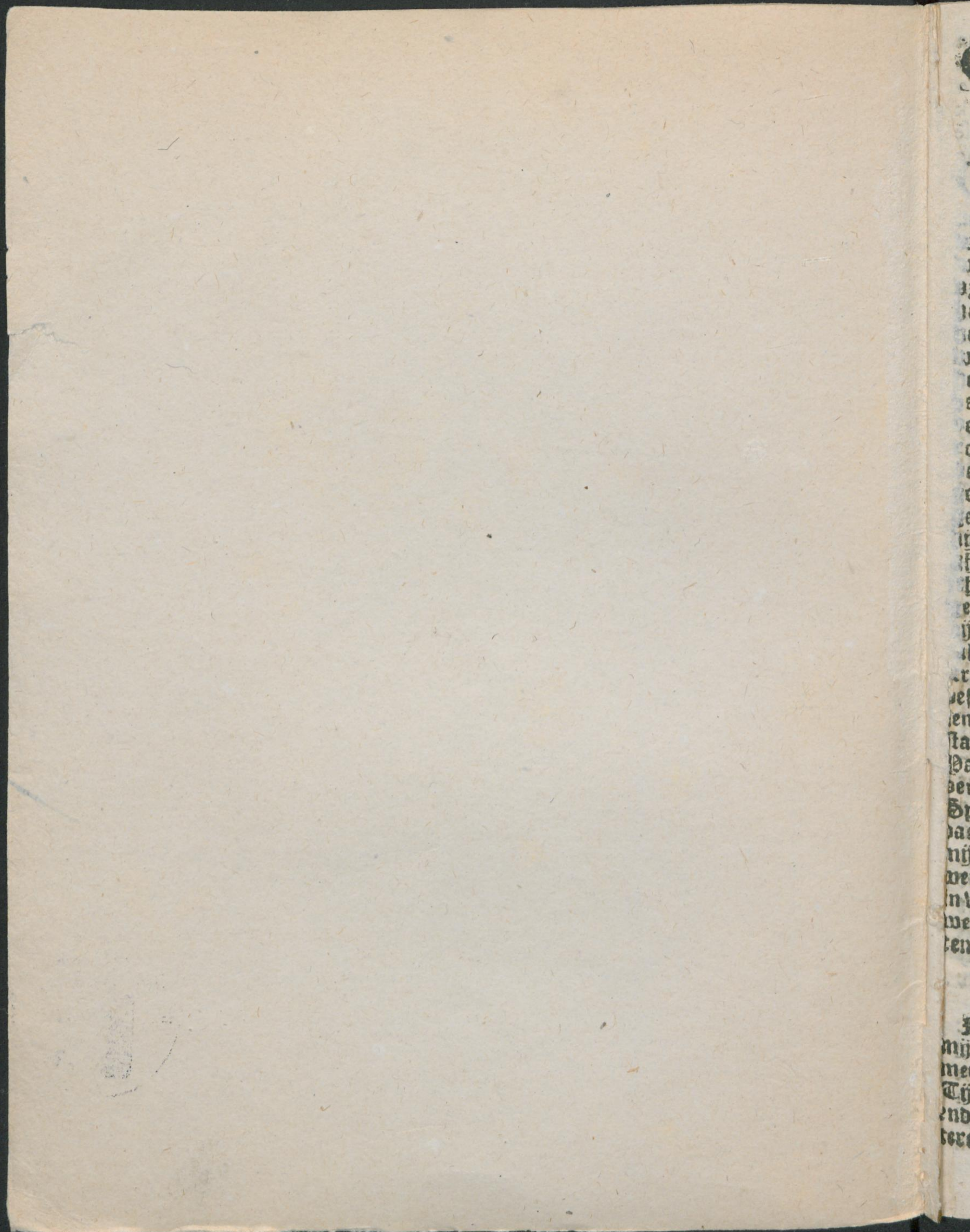

Eene treffelijcke tsamensprekinge tusschen den Paus ende Coninck van Spangien/ belanghende de Pays met ons Lieden aan te gaane.

O Nlancx hebbende mij te rusten gelept/ docht mij in mijnen slaep/ dat ic den Paus van Roome sach in zijn alder-secreetste Camer/ hij ginck op eñ neder sonder sprekē/ schijnende seer verstoort te wesen/ ic en conde niet wetē op wie/ dan verstont naermaels dattet was op die Venetianē/ om datse hem niet en wilden obedieren/ hij scheen seer verstoort te wesen/ Daar stonden vijf ofte ses Cardinalen om hem/ die en dorsten hem niet aensprekē/ vreesende hem meer der stooringe aen te doen/ ten lesten seyde hij teghen henluyden/ dat hij haar als zijn beste ende familiaerste vrienden/ die hij boven alle andere vertroude/ bij hem hadde ontboden/ om haer te communiceren zijn voornemen/ ende henluyden raet te vragē wat hij soude teghen de Venetianen doen / daar waren eenighe van henluyden die rieden hem dat hij haar soude door d'Oorloge dwingen tot obedientie/ ende die gebruyckten seer eftighe redenen/ seggende/ indien hij sulcx niet en dede/ dat zijn gheheel authoriteyt/ onder de voet soude leggen/ rieden hem oock dat hij den Coningh van Spangien te hulpe soude roepen/ ende haar so straffen dat alle Potentaten van Christenheyt soudē vreesen teghen den Roomschē stoel op te staan. Maar daar was een out Cardinael/ wiens name mij vergeten is. Dese was een Italiaen die stelde hem hier tegen/ segghende datmen zijn heylichz geen quadder raedt en soude connen noch moghen gheven/ Indien uwe heylichheyt (seyde hij) dien raet volcht/ so stelt ghy uwen staet in perijckel/ De Coningh vā Spangiē/ ist dat ghy hem roept sal uwe heylichheyt wel assistentie doen/ maer tot zijnen voordeel: ende tot schade ende verderf van geheel Italien/ Hij is machtich/ ende meer dan te vast in Italiē gewortelt/ roept uwe heylichheyt hem daer nu selfs inne/ hij en sal d'occasie niet laten voorbij gaen/ maer sal willichlijck comen met meerder macht alsmen begeeren sal/ Eñ u H. en sal niet anders mogen doen dan tgene hem sal ghelieven/ ghy sult hem daar wel binnen crijgen/ maar niet wederom uyt/ ende su't moetē sien het verderf ende den onderganc van dese schoone Landen/ hij bracht veel treffelijcke redenen voort/ eñ allegeerde veel exempelen/ maer dewijle ick de Italiaensche sprake niet wel en can/ conde ic sulcx qualijcken verstaen/ doch quam het daar op uyt dat hij dē Paus riet/ dat hij met de Venetianē soude sijn Pays te maken/ ende henluyder liever wat toe te geven / om de vreede ende gerusticheyt der Kercke/ dan geheel Italien door d'Oorloge te bederven, ende in perijckel te stellen van Spaensch te worden/ Die Paus vont dien raedt goet/ doch deur dien die meeste stemmen daer tegen waren/ vont hij goet den Coningh van Spangien eens selfs te hooren sprekē/ mij docht sij quamen bij den anderen/ ende hadden tsamen verscheydē propoosten/ wacker werdende stelde ickse bij gheschrifte / om inde memorie te blijvē/ op avontuere of daer yet in ware dat die Nederlantsche vereenichde Provintien ergens in vorderlijck soude mogen wesen/ dus meucht ghyse lesen ende overwegen , dunckense u niet goet/ moechtse verachten ende verwerpen/ ende dencken ten zijn maar Droomen.

De Paus tot den Coninck van Spangien.

Mijn beminde Sone onse saecken staen seer qualijcken/ ick en weet langer gheen raede/ mijn Swaerden/ daer voormaels alle Potentatē voor plachten te bevē/ die en snijden niet meer/ die Venetianen verachten die openbaerlijck/ Die Coningh van Vranckrijc die ic dē Tijtel ghegeven hebbe van alder-Christelicxste/ ende die mij boven al behoorde bij te staē/ ende voor mij te vechtē/ die vereypt hem tot de hulpe der Venetianen/ doet bijstant den Ketteren/ so in Nederlant als elders/ ende is in alles so gheveynst dat ick haest liever hadde dat

hij ons openbaar Vijant waar, dan heymelijck, Den Koningh van Enghelant heeft niet alleen uyt zijn Rijck verdreven alle goede Katholijcken, maaracht mij zo kleyn, dat hij mij noempt Bisschop van Roomen, Maar wat zal'l van de Ketters in Neder-landt worden, die wordē zoo stout, naar datze mij geheel hebben verworpen, ende houden voor den Antechrist, Datze oock derven verbonden, Vnien ende Contracien maacken met alle nabuyrige Potentaten, tot onsē achterdeele, houden haar Agentē in alle Hoven, ende men kan nergens een Vinger in d'Assche steecken, 'ten is hen openbaar, Ia zij beroemen haar wel, dat zij oock u ende mij verdrijven ende vernielen zullen Goedē raat is ons dier, zijn wij niet op ons hoede, zij zullen ons so grooten afbreuck doen, dat wij naulijcx met vreden en zullen konnen rusten ghij voelt het wel aan alle de Milioenen, die het u al reede gekost heeft, ende aan't Volck zonder ghetal datze hebben om gebracht, Maar tmeest dat mij spijt is dat de Venetianen die goede Catholijcke willen wezen, mijn Geboden dus verachten, ende ghaat dat vier voort, ick vreeze datter heel Italien sal ontsteecken, ende ick meene dattet al Kettersche practijcken siin,, Dus gheeft mij ghoeden raadt, hoe wij't sullen aan-stellen, dat wij dit vuyl ghespuys moghen quijt werden, ende dat wij onze Vrijheydt, macht, ende Authoriteydt, niet alleen en blijven behouden, maar oock vermeerderen mögen,

Conink van Spaengien.

Alderheylichste Vader den besten raet dunckt my te wesen/ die wy in dese ghelegentheyt moghen voornemen/ dat wy eens alle onse uyterste macht aenwenden/ zoo te water als te Lande ende dat wy niet alleen die Neder lantsche ketteren/ maer oock die Venetianen in sulcker voeghen aentasten datmen daer over Duysent Jaren af mach spreken ombrengende Man/ Wijf en Kinderen/ haer Landen ende Steden destruerende/ dat eenen steen op den andere niet en blijve/ twelck gedaen zijnde/ sullen wy lichtelijck den gevreysden Vos overwinnen/ mar om dit te weghe te brengen zoo salt van noode zijne alderheylichste Vader/ dat gy een groote schattinge sult moeten leggen op alle uwe Gheestelicheyt/ want sonder ghelt en ist niet te doen/ ende die vermaledijde Ketteren hebben mijn Heer Vader ende my alreede meer dan twee hondert Milioenen Ducaten ghecost/ ende meer als drye hondert duysēt cloecke Soldaten afgeslaghen in sulcker voeghen dat mijnen schat sulcx is gheminderr dat ick genootsaeckt ben my met coperen munten te behelpen En soo mijnen goeden ende getrouwē neve Marquis Spinola my niet en hadde ghetrouwelijcken by-ghestaen / het soude al verloren hebben gegaen/ Want het muytineerde al datter was/ ende daer wisten die Ketters haer profijt mede te doen dan die heeft haer soo seer benout ghemaeckt datse voor hem beven/ hy heeft haer afghenomen die stede van Oostende een Zee-haven in Vlaenderen/ hy heeft haer afghenomē die steede ende het Casteel van Linghen/ die steden van Grol/ Lochum ende Oldenzeel/ Jae die stede van Rhijnberck/ ende so wy hem assisteren met volck ende gelt hy sal hem haest meester maecken van als/ want hy is voorsichtich eñ kloeck int bestaen/ ende ghelucktich in zijn aenslaghen/ dan al te barmherticlh int sparen van die vermaledijde Ketters/ maer wy zulense noch tot gelegheu der wel vinden.

Den Paus.

Och mijnen beminden Sone, hoe goet ende groot is uwen yver om ons Heylich Catholick gheloove te beschermen ende onse authoriteyt staende te houden, uwen raet waer wel goet, dan en sie gheen middel om die in't twerck te stellen, want is uwe schat soo ghemindert ende uyt-geput dat ghy hebt moeten Coperen munt slaen, ende dat u Crijhs-volck hebben ghemuytineert door fante van betalinghe, om so weynich volcx als gy daer hebt, wat souden

den vvy dan conneuytrechten als vvy noch viermael so veel volck soudé m^o eténte Velde brégen, so teghen die Ketteré als Venetianen die ergheer zij dan die Ketters, ende die ick gheloove dat oock mette ketters selfs verstát hebben, Aengaende de schattinge te leghé over die Gheestelijcké staet, ghy vveet dat die van oudts altijt soo gierich zijn vá aert dat se eer selfs Ketters soudé vvordé dan veel ghelt ghevé, vvant het ghelt ende goedt hebben sy veel lieverdá Godt, dus zoude ic meer vyanden ceijghen als ick hebbe, vvant d'saeck vá venecié siet verre, éde in plaetse dat ick soude meené hulpe te vindé aen dé Princé van Itahé, so zoude ic niet dá partij schap bevindé aen mijne Cardinalé eñ Gheestelijcke Prelaten, Ia ick vreese datse lichtelijcké soudé tsamé spanné ende een ander Paus kiesé, ende my verstooté, zoo vvaer ons voorneme ten eynde, éde zoo veel u vven ghetrouvvé, Neve Spinola belághi, ick heb hem doé examineré, of hy moet heeft die Nederlátsche Ketteren gheheel re overvvinné hy seydt met Oorloghe nimmermeer, zoo om die gelegentheyt des Láts der vvateré ende stroomé, als om datse zoo machtich zijn t' vvater ende te Zee sulckx dat of mé hélieдé al eenighe Stedé te Láde mach afnemé, ten is voor hen liedé gheé groot verlies, ende ghy vvet hoe dier u die afghéomen Stedé staen, ende vvat heft die vvinst vá Oostende te beduydé, t' is een costelijcke éde bloedighe victorie, éde t' verlies dat ghy daer tegé hebt ghehadt váder Stedé ende Casteele van der Sluys, Aerdéburch Isendijck ende ander plaetse aldaer t'is veel meer dan die vvinste, Dat meer is ick heb verstaé uyt discoursé by Spinola ghehoudé, dat hy meét, by aldié dat gy een grooter Victorie muchr krijgé, dat die Ketters haer lichtelijcké souden begevé onder Vráckerijck, éde dié gheveynsdé Vos en soude hélieden niet afslané, Iae ick heb alrede verstaé dat hy daer op toeleydt, éde al heymelijck de saecke daer toe doet beleyden ende deur zijne gunstighe doet voor deré, dus dunckt my dattet nooich zy dat vvy een ander middel soecken-

Coninck van Spaengien.

Wat middel doch souden wy mogen gebruyencken ofte int werck stellen dat niet tot onsen achter deele en zy?

De Paus.

Men moet naer Spinolaes raet) sien te kryghen een muys inder Hollanderen Spyse. mer Voorder moeten vvy zien vrede te maecké, ick mette Venetianen, ende ghy mete Nederlantsche Ketteren,

Coninck van Spaengien.

Dat soude d' authoriteyt te zeer naedelic zijn, vvant soo ick verstae, en sullen die Ketters niet vvillen haudelen of sullen gheheel van onse gehoorsadmheydt vvilen afgesneden blyven vvant zy ons geensins en betrouvven vvel vvetende hoo veel zy ons te cort gedaen hebben, niet allen dat zy ons afghenomen hebben, ende als noch behouden onse Landen ende Steden, maar voornemelijck, dat sij ons belet ende verhin dert hebbeu de Monarchie van geheel Europa, daar naar onse Heer Vader so lange gestaan ende getracht heeft, ende hij hadde al lange Meester van Vranckrijck ghevveest en hadden dese vervloeckte Ketters sulcx niet belet hoe souden vvij dan vrede met hun konnen maken ooc sullen sij van heure Religie niet vvillen vvijken noch vveder keeren inden schoot vande H. Room. kercke, maer sullen u heylichtyts geboden eñ vvetté blijven versmaden en onder de voeté vertredé eñ ist sake dz u- vve Heylichz de Venetiané so veel te gemoe te koome dat sij harenvville krijghen Voor

vvar

Maer uwe Heyligheyts authoriteyt ſalder veel bij te cort geſchieden / Tis een ſake die in-tollerabel is van uwe Heyligheyt ende voor mij/daerom ſoude ick bij mijn advijs blijven/ dat wij eer alles inde waechſchael ſtellen/dan ons ſelven die cleynheyt aen te doen/eñ hen-luyden ſo veel te gemoet te comen.

De Paus.

Mijn beminde Sone ghy ſeght wel/ende ick ſoude uwen raet wel goet vinden ende vol-ghen/ maar gelijck ghy weet ſo ghebreeckt ons ghelt/ſoo om d'Oorloge te voeren teghen die Venetianen/die tghelt overvloedich hebben/als tegen die Ketteren:ende ghy weet hoe noode dat die Geeſtelijckheyt van ghelt ſcheyden/ weet ghy niet dat d'Oorloge in Neder-lant principael daar uyt eerſt ontſtaẽ is: Overmits den Hertoghe van Alva ſo wel die Ghe-ſtelijcke als wereltlijcke wilde beſwaren met ſchattinghe vanden thienden penninck,ende dat die Geeſtelijcke die principaelſte waren, die eerſt daer teghen waren ende d'ander op-rockende, hoe wel zij niet dochten dattet haer ſoo qualijcken vergaen ſoude, dus ſullen wy vande noot een deuchde moeten maken, Immers voor een tijdt, tot dat wy onſe ſlach ſ(en) patientie hebben, veynſen ende ſimuleren moeten, om meerder periculen te ontgaen ende t'ontcomen, ende ſo wanneer wy hen ſullen in ſlape ghewiecht hebben, ende datſe anders niet weten of wy meenent oprechtelijck, zoo ſullen wijſe onverſins opcomen, overvallen, vernielen, ende tot den gronde toe uytroeden, dat gheen gedachteniſſe van henluyden blijve.

Coninck van Spaengien.

Maer dat waer niet oprechtelijck/maer ontrouwelijck ghehandelt/ ende ſulcx ſoude by andere Potentaten vervloeckt werden.

De Paus.

Wel, hoe comt ghy dus eenvuldich te ſpreken? wanneer zijt ghy dus eenvoudich ende heylich geworden? hebt ghy ende u Vader ſulcx noyt ghepleecht, hadde u Vader ſulcks noyt ghepleecht ghy en waert noch jeghenwoordich geen meeſter van Granaden, noch Arrago-niẽ, Behalven dat, is hier noch een ander, te weten, datmen alle diemen voor Ketters hout, niet ſchuldich en is eedt nochte belofte te preſterẽ, gelijck by het Concilium van Conſtãs be-ſloten ende teghen Ioannẽs Hus te werck gheſtelt is, ende wilt ghy claerder beſcheyt hier van hebben leeſt den Hiſpaenſche Recht-geleerden, ende byſonder van Doctoor Ajala, Au-diteur, vande Legher des Princen van Parma, dien ſullen u dat genoech uytlegghen, ende oft die al niet en ſeyden, wat behoeft ghy meer als mijn Abſolutie, Ick ſal u abſolveren van alle Eeden ende beloften die ghy henlieden doen ſult mogen, al waer het noch ſoo grof.

Coninck van Spaengien.

Hoe wel ick het liever op ander maniere doen ſoude/ ſoo bevinde ick nochtans uwen Raet/alderheylichſte Vader den beſten ende ſekerſten/maer die ketters zijn erch/ loos/ende liſtich/zy ſullen my niet betrouwen noch gelooven/ ende ſullen al-tijts op haer hoede zijn/zoo dat ickſe niet ſal connen verraſſchen.

De Paus.

Daer is wel raedt toe, ghy moetſe zoo veel ſchoons preſenteren als zy ſouden moghen begheren ende wenſchen, willen zy dat dan niet aennemen, ſoo ſullen alle haer Gealieerde haer afvallen, ende ſeggen, als ghy noch ſoo langhe Iaeren Oorloghe hebt ghevoert als ghy nu ghedaen

nu ghedaen hebt, wat cont ghy meer winnen, wilt ghyluyden eeuwich inde Oorloghe blyven ende ons daer in houden sonder reden oft fondement, ende ofmen u selfs Pampier, Inct ende Penne leverden om den Pays ende Vrede te schrijven, naer uwen sin, sout ghy wel meer derven begheeren? Dus beminde Sone 'gheloooft my, cont ghyse maer soo verre crijghen dat zij u hooren: soo zyt ghy al binnen seven Iaren Meester, staen sy dan sodanighen handel af, soo hebt ghy alreede de helft ghewonnen, want indien zy verlaten werden vandē bystant van andere, zoo is haer macht grootelijcx gecrenckt, behalven die twist die zy onder henselven sullen vinden, want eenighe van hare Provintien, die onsekerste legghen, sullen gheen Frontieren vvillen blyvē, ende sullen op haer selven Vrede maken ende afvallen, ende die moet ghy dan sachtelijck tracteren, ghelijck ghy die nu van Brabant, Vlaenderen ende anderen doet, tot gelegender tijt, daer na sult ghyse vvel vinden. Die ghene die hertneckich blyven, zullen mede van binnen vol tvvists zijn, Die ghemeen man die d'Oorloghe moede zijn, zullen teghen d'Overheden roepen, Waarom wilt ghy ons altijdt in Oorloghe houden daar wij een goeden Vrede hebben moghen crijghen, ghelijck onse ghebueren. Wij lieden connen gheen schattinghe meer gheven, wij zijn benaut tot den uyttersten toe, wilt ghy ons noch meer opleggen, ende dier gelijck meer, ende cant dan comen dat het Chrijschvolc eens aent muytineren comt door faute van betalinge, ziet zo ist ghenoech ghedaen, Aldus ist u gheraden die Saeck alsoo by der handt te nemen, want daar is winninge voor u ingheleghen, tzy of die Vrede valt of niet, kont ghy het maar totte handelinghe brenghen, tis voor eerst ghenoech, Valt den Vrede, binnen seven ofte acht Iaeren zijt ghy volcomen Meester, condt ghy maar so langhe veynsen, Valt den Vrede niet, ende dat ghy totte handelinghe condt comen, ende henluyden so veel presenteert als ick ghesehyt hebbe, so zult ghyluyden op henluyden meer winnen in een Iaer, als anders in thien, Middeler tijdt moet ghy onder henluyden met gouden Ducaten, ende Spaensche Pistoletten coopmanschappe doen, ende henluyden doen verstaen dat ghy niet anders dan Vreede en soeckt, dat alle u vrienden ende Ondersaten u dat raden om de Christenheyt eens in Vrede te brengen, maar het moet t'minste wesen dat ghy denckt Op die Coninghen van Deenmercken, Polen ende Sweden, moet ghy middler tijt oock al d'Ooghe hebben, d'eene helpen ende d'ander verdrucken, al om u eygen profijt ende voordeel, maar voor al moet ghy leeren veynsen, ende u draghen oft ghy een Lam waert ghe-worden, ende dit (seg ick) maar seven ofte acht Iaeren, tis dan al gedaen.

Coninck van Spaengien.

Alderheylichste Vader/ ick vinde uwe raedt wel goet/ maer het is my soo hert/ so langhe te moeten veynsen/ myn bloet is noch jongh ende heet/ ick zal zoo langh niet connen simuleren/ by sonder als ick sal hooren dat andere Potentaten my sullen bespotten/ dat ick my soo verkleene.

De Paus.

Ghy moet sulcks nochtans doen wilt ghy Meester werden, want rept ghy u te vroech zoo leydt den raedt in d'Assche, ghy moet den tijdt verbeyen, ende maken datmen gheen quaet vermoeden van u crijghe, anders sult ghyse niet in slaep crijghen, weet ghy niet dat de heftitcheyt ende haesticheydt van wijlen uwen Oom Dom Ian d'Austria, al het spel bedorf, had hij connen veynsen, twaer langhe met henluyden ghedaen gheweest, ghy waert jeghenwoordich niet alleen Meester van gheheel Nederlant, maar oock van Vranckrijck, Enghelandt ende Duytslandt, Dus moet ghy mijnen raet volghen, want met zoodanigen maniere meen ick het die Venetianen te verghelden.

Maa of ick het nu zo wilde doen dat ick zeer qualijck kan doen) ende datze mij e-ven wel niet en geloofden/ die Jaren gingen te vergeefs deur/ ick waar mijn Lant quijt ende zij souden haar Frontieren stercken/ ende met goede Garnizoenen be-zetten/ Volck in maant Gelt houden ende talen tijdē zoo hast ick repte oock gereet zijn/ ende zo zoude ick in mijnen hope bedrogen zijn. De Paus,

Wilt ghij mijn raat volgen/ tis on mogelijck dat ghij zult bedroghen werden wāt u veynsende/ als ick gezeyt hebbe/ zo zal alle quaat vermoeden wech genomen wer-den/ men zal u niet dan alles goets betrouwen gij moet overal ordre stellē datze wel getracteert werden/ die uyt eenen ijver iet tegen henliden zoude willen voort-stellen/ moet ghij zelfs straffen enne kastijen/ dat zij daar in genoegen hebben/ ēn zo doen-de/ zullen zij alle misvertrouwen af-leggen. Hoe gij u voorder middeler tijt zult ghedragen/ zullen wij wel op eē ander tijt breeder vā handelē men salse so doen de so vast in slaap wiegen daese met open Ooghen zullen sluymeren/ die Garnizoenen zullen lichtelijck in twee oft dri Jaren de helft verminderen/ zij zullen d' Oorloge ongewoon wordē ende vergete/ de beste ende kloeckste Soldatē zullen zij quijt wor-den/ haar Oversten zalmen allencxkens op andere plaatzē trecken met beloftē van grote gagien. Jae haren Oppersten Gouverneur Graef Mauritz zal-mē zien te maken Generaal tegen den Turck/ ende hem grote Eere ēn profijten in-beelden will hij niet/ mē zal hem vā de Hant zien te lockē deur eenich ander middel/ 't zij vā Houwelijck oft ander/ daar wij daar naar tijts genoegh toe hebben om aff te han-delen. Oock zullender binnen dien tijt/ vele vande Oude/ die ons listigheyt bekent zijn komen te sterven/ in plaatze van dien zullender Jonge ende onervarene ko-men: daar-men beter mede zal te doen hebben want zij en zullen die practijquen nz weten/ oft immers niet geloven/ ende middeler-tijt zullen uwe Schatten ende Tre-zoren zoo meerderen/ dat ghij zult konen doen wat ghij wilt/ ende geduerende de-zen ghevepnsden Vrede/ zult ghij vele Herten onder heulnyden winnen/ zoo met Kronen/ Pistoletten ende Dukaten/ als met schoone ende ijdele beloftē vā hoogen Staten ende Amptem/ ende net Houwelijckē De Koninck dan Spangien,

Alder-Heylighste Vader/ uwen Raedt vinde ick zeer ghoedt/ maar herdt om vol-brenghen want ick duchte al/ off Ick schoon zoo langhe Jaren konde veyn-sen/ zoo en zullen het mijne Officieren niet konnen doen: dan ick wil mij een wey-nigh breder daar-op bedencken/ ende uwe Heyligheyt bescheyt zeggen.

Een Trommeter te Post.

Alder-Heylighste Vader/ ende Alder-ghenadighste Heere/ Ick brenghe u hier vreemde ende wonderlijcke dinghe.

De Coninc van Spangien.

Van waar koomt ghij van daan?

Trommeter.

Uyt Neder-lant van uwe Majesteyts Broeder eñ Suster/ de Eerts Hertogē Albertus eñ Izabella/ leest/ daar zijn de Brievē/ daar zal uwe Majesteyt alle zaken uyt verstaan.

De

De Koninck van Spanegien totten Paus.

Alderheylichſte Vader/ mijn brieven houden wonderlijcke ſaken inne/ te weten/ dat de verbloeckte Nederlantſche Ketters van meening zijn een Compaignie op te rechtẽ/ om mijne weſt-Indien myafte nemen/ dat zy hen daer toe alreede beginnen te prepareren/ Jae dat meer is dat die meeſte penningen totte equipagie ende toeruſtinge totte Oorloch ſchepen (indien het voort gaet) ſullẽ comẽ uyt Vranckrijck/ Enghelant/ Brabande endt Vlaenderen/ dat die coopluyden dit willen beſtaen midts dat het lant daer toe ooc zal doen ende draghen zulcke Coſten als men met henluyden zal overeen komen/ Mijn Broeder ende Suſter/ Eerts-Hertogen zeynden mij/ hier bij alle het voor-nemen/ ende het zekreet hoe zij de Compaignie meenen op te rechten/ waar zij mij meenen den meeſten af breuck te doen/ hoe ſterc zij meenen te komen/ wat ordre zij meenen te houden / Ende voorwaar Al derheylighſte Vader/ ick mercke datter niet zekreets en is dat deze Ketters niet en weten/ zo dat voort-ganck heeft ende niet en kan belet worden/ tis met mij gedaan/ want dat is mijn Siele aangeraackt/ ende of ick al mijn macht aen-wende om haar tegẽ te ſtaan/ het is al om niet zij zijn machtigh van Schepen zij meenen met een hondert Seylen/ ende daar onder 40. Oorlooghſchepen/ 4000. Soldaten/ ende 3000 Boots-gezellen/ van alles wel voor-zien te komen/ wat zoude ick daar tegen konnẽ doen/ eer ick eenige wacht daar tegen zoude konnen gereetmaken zullen zij alreede eenige vaſte plaatzen in genomen hebbẽ/ als Cartagena/ Nombre de Dios/ Campedo ontrent de Caep van Jucatan d'enghte van Panama/ om de Golfo Mexicano onveyligh te maken/ Somma wij mercken datze zouden konnen maken dat wij/ drie vier jaren niet een Schip uyt West-Indien en zouden konnen krijgen) ende al en deden zy ons geen ander ſchade/ 't waer ghenoegh om ons te bederven/ want al ons Credijt zouden wij quijt wezen zulcx dz wij naulijx zouden machtig wezen om onze Garnizoenen te betalen/ ende onze gewoonlijck Hof-houdinghe te mogen ſtaande houden/ ẽn om haer tegen te ſtaen zouden wij wel vier-mael meer Garnizoens moeten houden/ dan wij nu doen/ want wat weten wij wat ſe ons ſouden willen quellen/ Die Landen zijn groot ẽn qualijcken al te beſetten ẽn te bewarẽ want het zoude noodig zijn dat wy alle die groote See-kuſten van Spangien ẽn West-Indien/ mitſgaders d'Eylanden zouden moeten bezetten/ Och H. Vader/ wat quader tijdinge is dit/ ick en gelove niet of alle die Duyvelẽ vander Hellen zijn uyt-gelaten tot haerder hulpe/ ẽn tot ons verderven.

Tvveede Poſt.

Alder-Heylighſte Vader/ ẽn al-dergenadigſte Her-Koning/ Indien gij nz bij tijts toe en ziet/ zo meugt gij wel alle uwe Neder-landẽ vliezẽ wãt ic brẽge V. H. ẽn M. tijdinghe datter in bedencken wert ghenomen/ dz de Neder-lantſche Ketterẽ wel mochten de Souoerayniteyt van hare Provintien over-gegevẽ aaudẽ Koningh vã Vranckrijt/ dus tis tijt dz gij daar in voorziet/ ẽn op u hoede zijt.

De Koningh van Spangien.

Och wat zwarighedẽ ẽn quaa tijdingẽ o valleẽ ons teffẽs/ zo dz geſchiet/ zo warẽ wij nz alleẽ berooſt vãdẽ hope om de Provintien/ Lãdẽ/ Stedẽ ẽn plaatzẽ die onze Rebellẽ ẽn verbloecte Ketters ons onthoudẽ/ wederom te bekomẽ maar zoude in vreze ẽn pericule ſtaẽ/ om de andere daar wij noch meeſter af zijn mede te verliezẽ/ Och H. Vad/ geeſt mij doch goedẽ raat in deſẽ benauthz.

De Paus.

Zijt ghetrooſt mijn beminde Sone, vveeſt niet zo kleyn-moedigh noch verſlagen, volgt noch mijnen raadt die ick u gegeven hebbe, maar dat haſtelijck ende zonder vertoevẽ dã

latet

wt deur uwen Broeder doen, seynt die volle macht om mette Ketteren te accorderen ende vrede te maken, oft een langh Bestant: laet hij se vry veel belooven, Immers voor't eerste zoo schoon comen datse beginnen te luysteren, so sullen dese handelinghen ophouden, schrijft he.. dat hij gheen neersticheyt en spaert, gheen ghesckenck en en onsiet, gheen listicheyt achter weghe enlaet, om maar ghehoor te crijghen, VVant men seyt ghemeenlijc, als een Stadt parlamenteert isse half verloren, can hy maar ghehoor crijghen, daar is veel ghewonnen, ende daerentusschen hebē wy tijt om naerder te delibereren, ende alle die subtijlste ende loose Vossen te vergaderen, omme te letten hoe wy haar best zullen moghen bedrieghen onder decxsel van Vrede oft Bestant, maar ghy moet uwe natuere gheheel te buyten gaen, ende leeren veynsen, of het waer al niet, ende ick wil oock selfs soo doen teghen die Venetianen,

Coninck van Spaengien.

Ick wil doen allerheylichste Vader ende uwe raet volgen, want ick mercke wel dat ick anders bedorven ben, dan t'sal my soo swaer vallen, dat ick vreese van hert-seere te sterven, ten is niet om te verdragen, dat ic, die van alle de Werelt ontsien ben geweest, my nu sal moeten verootmoedigen voor mijne Rebellen ende voor dese duyvelsche Ketteren, maer ick mercke dat het moet zijn, ende dat ick anders in nimmermeer can comen tot mijnē vermete, maer boven dien oock inden gront sou de werden bedorven, dan ick beloost haer, kan ickse met Pays bedriegen ende dat ick daer deur kan meester werden, het haer zoo sal verleeren datse nimmermeer middel en sullen hebben om tegen my op te staen, Ende dan sal ick het dien loosen Vos oock vergelden t'geen hy nu doet, ende op die hoope dat ick sulcx sal te weghe brenghen, wil ic mijn bedroest herte te vrede stellen, ende leeren veynsen van nu ter tijt af, en wil terstondt uwen raet volghende mijn Posten ende Boden afvaerdigen aen mijnen Broeder en Suster, die Eertshertoghen.

De Paus.

Doet soo, ende ick gheve daer toe mijne benedictie, cont ghy dit vercrijghen, t'sal wel ten besten comen, maer vertoeft niet langhe, haest u, haest u.

Terwijlen dese propoesten duerden, quamen so my docht, noch andere tijdinghe, uyt Oost-Indien, die mede niet naer des Paus, noch te Coninck van Spaongiens sinne en waren, daerom de Koninck meer haeste de om zijn Brieven ende Posten naer de Eertshertogen te zeynden, Hy las dieselve Brieven den Paus voor, diese wel behaegden ende goedt vondt, maer sy waren in Spaensch ghescreven, welcke tale ick niet en verstae, dan hier ende daer een woort, soo datse ickse u niet en kan mede deelen, dan my docht twas al van schoone Beloften te doen, ende dat hy daer toe soude gebruyckē eenen Minnebroeder, maer gheensins een Jesuwijt, want hoe wel die listich e.. n loos zijn, zoo waren die te zeer in den haet, Anders en kondc ick van die Brieven niet verstaen, t'welck my leet is, want zy souden hier by wel ghedient hebben, ende soude een goede waerschouwinghe zijn gheweest, om u voor dese bedriechelijcke schoon-schijnende Beloften ende handelinghen te wachten, ende om voorsichtich op alles te moghen wesen, Daerom wel blijft wacker, ende en vergheet die Spaensche Tyrannije nemmermeer, noch en ghelooft gheen schoonē schijn, maer zijt op u hoede.

FINIS.

